

Duurzaamheidsgerelateerde toelichting

1. Samenvatting

Stichting Pensioenfonds Werk- en (re)Integratie (PWRI) is zich bewust van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarom houdt PWRI in zijn beleggingsbeleid bewust rekening met de invloed van milieu-, sociale en governancefactoren (ESG). PWRI is ervan overtuigd dat verantwoord beleggen bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen.

De volgende ecologische en sociale kenmerken worden gepromoot door PWRI:

1. Voldoen aan diverse maatschappelijk geaccepteerde standaarden en uitgangspunten
2. Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en klimaatverbetering
3. Meenemen van duurzaamheidscriteria in de keuze voor vermogensbeheerders en beleggingen

PWRI promoot deze kenmerken met de volgende instrumenten:

- Uitsluitingen
- Actief aandeelhouderschap (stemmen en engagement)
- Integratie van ESG-criteria
- Impact investing

In dit document is in meer detail beschreven hoe PWRI invulling geeft aan het realiseren van deze kenmerken.

2. Geen duurzame beleggingsdoelstelling

PWRI promoot ecologische of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling.

3. Ecologische- en/of sociale kenmerken van de pensioenregeling

PWRI promoot de volgende ecologische en sociale kenmerken:

1. Voldoen aan diverse maatschappelijk geaccepteerde standaarden en uitgangspunten
2. Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en klimaatverbetering
3. Meenemen van duurzaamheidscriteria in de keuze voor vermogensbeheerders en beleggingen

4. Beleggingsstrategie

PWRI past de volgende beleggingsstrategie toe om de ecologische en sociale kenmerken te promoten:

1. Voldoen aan diverse maatschappelijk geaccepteerde standaarden en uitgangspunten

Instrument: Uitsluitingen en actief aandeelhouderschap

PWRI belegt niet in bedrijven die zich substantieel bezighouden met de volgende activiteiten:

- Productie van clustermunitie
- Tabaksproducenten en ondernemingen die uitsluitend alternatieven voor traditionele rookwaren produceren en verkopen, zoals e-sigaretten

PWRI belegt niet in bedrijven met zeer ernstige ESG-controverses specifiek op de indicatoren 'labour management' en 'human capital development', volgens de MSCI controverses-methodologie, waarbij engagement over ten minste drie jaar geen significante verbetering heeft opgeleverd.

Via actief aandeelhouderschap stimuleert PWRI dat bedrijven in lijn handelen met internationale verdragen en gedragscodes. Actief aandeelhouderschap betekent stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (via het stembeleid) en het aangaan van constructieve en kritische gesprekken met een deel van de bedrijven waarin PWRI belegt (engagement).

2. Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en klimaatverbetering

Instrument: Impact investing

De omvang van specifieke beleggingen uit hoofde van impact investing is als richtlijn op 5% van de portefeuille gesteld. Daarnaast heeft PWRI een aantal criteria gedefinieerd op basis waarvan het beleggingsvoorstellen in dit kader wil evalueren (impact, governance, risico-rendement, kosten, liquiditeit, transparantie en implementatie). Als uitgangspunt hanteert PWRI dat er geen concessie zal worden gedaan aan het te verwachten rendement van impact investing ten opzichte van andere beleggingen maar dat wel het daarbij behorende risico hoger mag zijn.

3. Meenemen van duurzaamheidscriteria in de keuze voor vermogensbeheerders en beleggingen

Instrument: ESG-integratie

PWRI selecteert de vermogensbeheerders die de individuele beleggingen, zoals aandelen en obligaties, selecteren. PWRI wordt daarbij geadviseerd door een fiduciair vermogensbeheerder. PWRI verlangt dat de fiduciair vermogensbeheerder ESG-criteria (ESG staat voor Environmental, Social en Governance) meeneemt bij de advisering en dat de onderliggende vermogensbeheerders de ESG-criteria meenemen in de beleggingsbeslissingen. PWRI heeft om dit te borgen het beleid, proces en resultaten van de vermogensbeheerders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen beoordeeld.

Voor de aandelenportefeuille, bedrijfsobligatie portefeuille, en staatsobligaties in opkomende landen portefeuille wordt een aantal doelstellingen ten aanzien van onder andere ESG scores, carbon footprint en

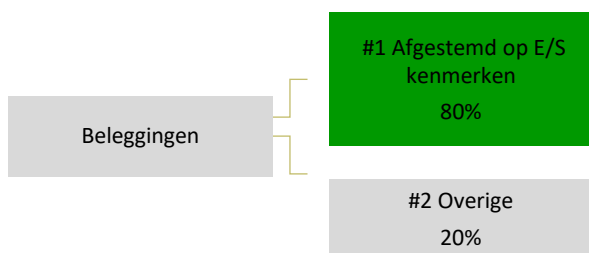
broeikasgasreductie gerealiseerd. Het betreft doelstellingen die alle ten opzichte van de benchmark gelden en gebaseerd zijn op de MSCI ESG-methodiek.

Praktijken van goed bestuur

Voor het beoordelen van praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen worden internationale verdragen en gedragscodes gehanteerd: “Global Compact” en “Guiding Principles on Business and Human Rights” van de Verenigde Naties. Ondernemingen met zeer ernstige controverses specifiek op de indicatoren ‘labour management’ en ‘human capital development’, waarbij engagement over ten minste drie jaar geen significante verbetering heeft opgeleverd, worden uitgesloten.

5. Aandeel beleggingen afgestemd op ecologische en duurzame kenmerken

PWRI promoot ecologische en sociale kenmerken zonder dat het een duurzame beleggingsdoelstelling nastreeft. PWRI maakt geen minimumallocatie naar duurzame beleggingen in de zin van SFDR of beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening. Het overgrote deel van de beleggingen van PWRI is afgestemd op de ecologische en of sociale kenmerken. Deze beleggingen hebben betrekking op aandelen, obligaties binnen de globalcredits portefeuille, , hypotheken, niet-beursgenoteerd vastgoed, en staatsobligaties. De overige beleggingen zijn niet afgestemd op deze kenmerken en zijn belegd in derivaten, private equity, hoogrentende bedrijfsobligaties, converteerbare obligaties, beursgenoteerd vastgoed of liquide middelen. Daarvoor gelden geen ecologische of sociale minimumwaarborgen.

6. Monitoring van ecologische- of sociale kenmerken

De ecologische en sociale kenmerken worden op de volgende manier gemonitord:

- **Voldoen aan diverse maatschappelijk geaccepteerde standaarden en uitgangspunten:**
  - Dit wordt gemeten met de volgende indicatoren:
    - i. Aantal ondernemingen waarmee engagement wordt gevoerd
    - ii. Aantal beleggingen in uitgesloten ondernemingen en landen
  - Dit wordt op de volgende manier gemonitord:
    - i. In opdracht van PWRI stelt de fiduciair een lijst op van beleggingen waarin niet belegd mag worden op basis van de uitsluitingscriteria.
    - ii. Aan alle onderliggende vermogensbeheerders wordt deze lijst gecommuniceerd. In de overeenkomst met deze partijen is opgenomen dat er niet in deze beleggingen belegd mag worden.
    - iii. De lijst wordt ten minste tweemaal per jaar geüpdatet.
    - iv. Eventuele overschrijdingen dienen door de externe vermogensbeheerders gemeld te worden aan PWRI en de fiduciaire vermogensbeheerder van PWRI.
    - v. De fiduciaire vermogensbeheerder van PWRI controleert periodiek of er niet in deze beleggingen belegd is.

- vi. PWRI maakt gebruik van externe partijen bij het uitvoeren van de engagementactiviteiten. PWRI kan input geven ten aanzien van de thema's die zij van het grootste belang acht bij het uitvoeren van de engagementactiviteiten.
  - vii. PWRI wordt periodiek geïnformeerd over de uitvoering van de engagement-activiteiten en de voortgang van engagementtrajecten.
  - viii. Op grond van deze informatie kan PWRI ervoor kiezen of zij bedrijven eventueel wenst uit te sluiten.
- **Bijdragen aan evenwichtige sociale verhoudingen en klimaatverbetering:**
    - Dit wordt gemeten met de volgende indicatoren:
      - i. Aantal beursgenoteerde ondernemingen waarin belegd wordt die bijdragen aan de werkgelegenheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in Nederland
      - ii. Gewicht van de green en social bonds-mandaten in de portefeuille
    - Dit wordt op de volgende manier gemonitord:
      - i. PWRI heeft de doelallocatie ten aanzien van beursgenoteerde ondernemingen die bijdragen aan de werkgelegenheid van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meegegeven aan de externe vermogensbeheerder en wordt periodiek geïnformeerd over de actuele allocatie.
      - ii. PWRI heeft de doelallocatie voor green en social bonds meegegeven aan de externe vermogensbeheerder en wordt periodiek geïnformeerd over de actuele allocatie.
  - **Meenemen van duurzaamheidscriteria in de keuze voor vermogensbeheerders en beleggingen:**
    - Dit wordt gemeten met de volgende indicatoren:
      - i. Broeikasgasintensiteit van de aandelen ontwikkelde markten portefeuille (gemeten in CO₂e)
      - ii. Gemiddelde ESG score van de aandelenportefeuille ten opzichte van de standaard benchmark
      - iii. Gemiddelde ESG score van de obligaties binnen de global credits portefeuille ten opzichte van de standaard benchmark
      - iv. Gemiddelde ESG score van de staatsobligatieportefeuille uitgegeven in harde valuta door opkomende landen ten opzichte van de standaard benchmark
      - v. GRESB score van de niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen
      - vi. Percentage van de hypotheekfondsen waarin is belegd die ecologische en/of sociale kenmerken promoten
    - Dit wordt op de volgende manier gemonitord:
      - i. PWRI heeft de vereisten ten aanzien van reductie van broeikasgasintensiteit, ESG scores, carbon footprint en carbon intensiteit meegegeven aan de externe vermogensbeheerders als beleggingsrestricties. Dit is in de overeenkomst met de externe vermogensbeheerders afgesproken.
      - ii. PWRI wordt periodiek geïnformeerd over de uitvoering van het beleggingsbeleid en over of de portefeuilles nog binnen de afgesproken kaders worden beheerd (waaronder de afspraken inzake onder andere de broeikasgasintensiteit en ESG scores). PWRI krijgt twee maal per jaar de prestaties inzake onder andere de broeikasgasintensiteit en ESG scores van betreffende beleggingsportefeuilles gerapporteerd als onderdeel van de ESG-risicorapportage.

- iii. PWRI wordt periodiek geïnformeerd over de GRESB score van de vastgoedfondsen waarin PWRI belegt en kan op basis daarvan bijsturen indien gewenst.
- iv. PWRI heeft het beleid, proces en de resultaten van de vermogensbeheerders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen beoordeeld. Deze beoordeling kan periodiek herhaald worden indien daar aanleiding toe bestaat.

7. Methodologieën voor ecologische of sociale kenmerken

Uitsluitingen

PWRI past de volgende drempelwaardes toe voor uitsluitingen:

- Tabaksproducenten en ondernemingen die uitsluitend alternatieven voor traditionele rookwaren produceren en verkopen, zoals e-sigaretten: meer dan 0% omzet
 Zeer ernstige schenders van de VN Global Compact en VN Guiding Principles standaarden specifiek op de indicatoren 'labour management' en 'human capital development' worden door de vermogensbeheerders uitgesloten indien engagement geen significante verbetering heeft opgeleverd. Welke ondernemingen hieronder vallen wordt bepaald aan de hand van MSCI data. Meer informatie hierover is te vinden in de brochure *MSCI ESG Controversies and Global Norms Methodology* van MSCI gepubliceerd op de website van MSCI.
- Actief aandeelhouderschap
 Engagement is uitbesteed aan Columbia Threadneedle Investments (CTI). CTI selecteert bedrijven die in aanmerking komen voor engagement op basis van een ESG-beoordeling van bedrijven. PWRI wordt hier periodiek over geïnformeerd en heeft ook directe toegang tot een database waarin de voortgang van de engagementtrajecten wordt beschreven. Meer informatie hierover is te vinden op de website van CTI.
- Integratie van ESG-criteria
 De gehanteerde methodologie verschilt per vermogensbeheerder. PWRI kan hier geen algemene omschrijving van geven. Wel beoordeelt PWRI bij het selecteren van externe vermogensbeheerders of de externe vermogensbeheerders het MVB-beleid van PWRI kunnen naleven en is vastgelegd in documentatie dat het MVB-beleid van PWRI gevolgd wordt bij het integreren van ESG-criteria in de keuze voor beleggingen.
 Specifiek voor de aandelen- bedrijfsobligatie- (binnen de global credits portefeuille) en staatsobligatiebeleggingen geldt dat ESG-criteria zijn geïntegreerd in benchmarks. Ondernemingen worden geselecteerd op basis van bovengemiddelde duurzaamheidsprestaties gemeten aan de hand van onder andere ESG scores.
- Impact investing
 PWRI heeft een aantal criteria gedefinieerd op basis waarvan het beleggingsvoorstellen evalueert. Via een apart mandaat wordt geïnvesteerd in beursgenoteerde bedrijven die bijdragen aan de werkgelegenheid van mensen met een arbeidsbeperking in Nederland. PWRI en de externe vermogensbeheerder zijn daarvoor met ruim honderd bedrijven in gesprek. Doelstelling is om de portefeuille te bouwen rondom bedrijven die aantoonbaar stappen hebben gezet in het bijdragen aan de werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking in Nederland.
 Daarnaast is een doelallocatie opgenomen naar Sustainable Bonds. Sustainable Bonds bestaan uit duurzame obligaties die als groen zijn geclassificeerd op basis van de Green Bond Principles en obligaties die als sociaal zijn geclassificeerd op basis van de Social Bond Principles en obligaties die als duurzaam zijn geclassificeerd op basis van de Sustainability Bond Guidelines.

8. Databronnen en -verwerking

Gebruikte databronnen

PWRI maakt gebruik van de volgende databronnen, met name via de fiduciaire vermogensbeheerder (CTI):

- MSCI voor de screening op activiteiten, UN Global Compact en OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen.
- MSCI voor de CO₂-intensiteit/footprint/ESG rapportages
- GRESB voor de ESG-meting van haar vastgoedportefeuille
- CTI voor haar engagementactiviteiten en rapportages.

Externe vermogensbeheerders en CTI kunnen eigen databronnen gebruiken.

Genomen maatregelen om datakwaliteit te waarborgen

Voor genoemde databronnen worden gehanteerd door CTI en externe vermogensbeheerders. PWRI ontvangt de data niet rechtstreeks van de dataleveranciers en heeft zelf dus ook geen maatregelen genomen om de datakwaliteit te waarborgen. Het is uiteraard van groot belang dat de data die wordt gebruikt door de fiduciaire vermogensbeheerder en andere externe vermogensbeheerders van voldoende kwaliteit is. Deze vermogensbeheerders hebben daarvoor zelf processen ingericht. Datakwaliteit is een onderdeel van het selectieproces van externe vermogensbeheerders en de fiduciaire vermogensbeheerder.

Verwerking van data

PWRI verwerkt zelf geen data anders dan de rapportages die zij op periodieke basis ontvangt van de fiduciaire vermogensbeheerder en externe vermogensbeheerders. PWRI wordt periodiek geïnformeerd middels rapportages over de implementatie, resultaten en voortgang van het beleid. De fiduciaire vermogensbeheerder of andere externe vermogensbeheerders verwerken uiteraard wel data.

Aandeel van de gegevens dat wordt geschat

PWRI schat zelf geen data, maar sluit niet uit dat de aangestelde fiduciaire vermogensbeheerder of andere externe vermogensbeheerders wel data schat en/of gebruik maakt van dataproviders die data schatten. Alhoewel de voorkeur wordt gegeven aan gerapporteerde data, wordt missende informatie vaak aangevuld met geschatte data door dataproviders.

9. Methodologische en databeperkingen

PWRI onderkent de volgende methodologische en databeperkingen

- 1) Gebrek aan gerapporteerde data
Om te voldoen aan de ecologische en sociale kenmerken wordt gebruik gemaakt van data die wordt verwerkt door de fiduciaire vermogensbeheerder en externe vermogensbeheerders. Zij ontvangen deze data doorgaans van externe dataproviders. Deze dataproviders verkrijgen deze data uit rapportages van ondernemingen (zoals jaarverslagen). Niet alle bedrijven rapporteren de benodigde data. Ontbrekende data wordt soms geschat door de externe dataproviders en ontbreekt soms volledig als het niet mogelijk is om deze data op een zinvolle wijze te schatten. Dit betekent dat niet in alle gevallen alle gerapporteerde informatie aanwezig is om te kunnen beoordelen of wordt voldaan aan de gepromote kenmerken. Door de keuze voor een gerenommeerde dataprovider wordt de kans op foutieve schattingen gemitigeerd.
- 2) Meenemen van ESG-criteria
PWRI heeft het duurzaamheidsbeleid en de resultaten beoordeeld van externe vermogensbeheerders. Het is uiteraard mogelijk dat de betreffende beleidsdocumenten na beoordeling zijn gewijzigd en in mindere mate voldoen aan de standaarden van PWRI. Sommige externe vermogensbeheerders maken gebruik van ESG-scores. Deze scores zijn samengesteld uit meerdere elementen en het kan voorkomen dat beleggingen slecht scoren op E, S of G vlak maar dat de overall score toch positief is.

- 3) Actualisatie van de data
PWRI actualiseert minimaal twee keer per jaar de uitsluitingslijst. Uiteraard kan het voorkomen dat bedrijven tussen actualisatiemomenten in controversieel gedrag vertonen of controversiële activiteiten ontplooiën waardoor ze korte tijd ten onrechte niet op de uitsluitingslijst staan.
- 4) Beleggingen in beleggingsfondsen
PWRI kan ook beleggen in beleggingsfondsen. PWRI heeft geen controle over de uitvoering van het beleid van de beleggingsfondsen waarin wordt belegd. Het kan dus voorkomen dat PWRI via beleggingsfondsen toch belegt in ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan van PWRI of dat er in deze beleggingsfondsen op andere engagement thema's wordt ingezet. PWRI tracht uiteraard wel zoveel mogelijk beleggingsfondsen te selecteren die in lijn zijn met het hier beschreven beleid.

10. Due Diligence

PWRI selecteert zelf geen beleggingen maar maakt hiervoor gebruik van externe vermogensbeheerders. Zoals beschreven in de monitoringssectie van dit document legt PWRI wel restricties op aan de externe vermogensbeheerders ten aanzien van de selectie en uitsluitingen van beleggingen. Dit wordt gemonitord door de fiduciair vermogensbeheerder van PWRI en PWRI wordt periodiek over de uitvoering geïnformeerd.

Daarnaast worden, als onderdeel van het engagementprogramma, ondernemingen gescreend op onderwerpen zoals mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, tegengaan van corruptie, consumentenbelangen, mededinging en belasting en daarbij wordt gekeken naar zowel incidenten binnen de eigen onderneming als naar de toeleveringsketen van de onderneming. Vervolgens wordt bepaald hoe ernstig een incident is op basis van de volgende drie OESO-criteria:

- Schaal (de zwaarte van negatieve impact);
- Reikwijdte (bijvoorbeeld aantal getroffen individuen of omvang van milieuschade);
- Onomkeerbaarheid (de mogelijkheden om negatieve impact op individuen of het milieu te herstellen t.o.v. de situatie voor de negatieve impact).

Op basis van deze beoordeling kan er met ondernemingen in dialoog worden getreden of kunnen ondernemingen worden uitgesloten.

Tot slot past PWRI een uitgebreid due diligence proces toe op de selectie van externe vermogensbeheerders. Uitbesteding van vermogensbeheer is zodanig georganiseerd dat onafhankelijkheid en controle centraal staan. Een fiduciaire vermogensbeheerder adviseert over de portefeuilleconstructie en selectie van vermogensbeheerders. Het bestuur van PWRI beslist over het aanstellen of ontslaan van vermogensbeheerders. De beleggingscommissie bereidt deze besluitvorming voor, daarbij geadviseerd door een onafhankelijk externe adviseur. De fiduciaire vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor de monitoring van de geselecteerde vermogensbeheerders en de integrale risico-rapportage over de beleggingsportefeuille. De beleggingscommissie monitort en controleert de fiduciaire vermogensbeheerder.

11. Engagementbeleid

PWRI spoort ondernemingen waarin wordt belegd aan om een beter MVB-beleid toe te passen door op een actieve, structurele en constructieve wijze de dialoog aan te gaan. Ondernemingen met oog voor het milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur verbeteren daarmee hun bedrijfsprestaties en stellen zo de vermogenswaarde op de lange termijn veilig. Meer informatie over het engagementbeleid is te vinden in het MVB-beleid dat gepubliceerd is op de website van PWRI.

12. Aangewezen referentiebenchmark

PWRI maakt geen gebruik van een referentiebenchmark zoals hier bedoeld.